

NARODNA REPUBLIKA HRVATSKA
SAVJET ZA PROSVJETU NAUKU I KULTURU

Broj: 5822 - 1955.

Predmet: Elaborat P. Franjkovića o
potrebi otvaranja Etnografskog muzeja u Opatiji -
traži se mišljenje

DRUŠTVU MUZEJSKO-KONZERVATORSKIH RADNIKA
NR HRVATSKE

Z a g r e b

Muzej za umjetnost i obrt
Trg Maršala Tita 10

U prilogu se dostavlja tekst elaborata prof. P. Franjkovića, kustosa Muzeja narodne revolucije u Zagrebu "o potrebi stvaranja odnosno otvaranja Etnografskog muzeja FNRJ u Opatiji".

Imenovani je svoj elaborat odnosno predstavku najprije podnio drugu R. Čolakoviću, potpredsjedniku Saveznog izvršnog vijeća, a zatim - nakon odgovora druga Čolakovića da Savezno izvršno vijeće u principu ne osniva savezne kulturne ustanove te da smatra da o ovom predmetu treba da odluče republički organi za prosvjetu Hrvatske i lokalni organi u Opatiji - putem Izvršnog vijeća Sabora NR Hrvatske ovom Savjetu.

Moli se Naslov, da o elaboratu odnosno predstavci prof. Franjkovića dađe svoje mišljenje, kako u muzeološkom pogledu, tako i u pogledu ocjene mogućnosti praktične realizacije.

Dostavljeno Društvu muzejsko-konzervatorskih radnika NR Hrvatske, Etnografskom muzeju u Zagrebu i Narodnom muzeju u Rijeci. Zatraženo također mišljenje Narodnog odbora općine Opatija, kojemu je prof. Franjković već ranije dostavio svoj elaborat.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu !

Zagreb, 7.IX.1955.

R e f e r e n t

(Ivo Steiner)

Ivo Steiner

Prilog: 1

Braštvo muzejsko - konzervatorskih radnika
N. R. Hrvatske
Z A G R E B

Broj 339

Dne 9. IX. 1955

*na sjed. - 2. IX. 55
na otvaranje muzejske
sekcije.*

Prof. PAVLE FRANJKOVIĆ, kustos muzeja
Z a g r e b, Trg Žrtava fašizma
MUZEJ NARODNE REVOLUCIJE

Zagreb, 6. jula 1955.

PREDMET: Elaborat o potrebi stvaranja
odnosno otvaranja Etnografskog
muzeja FNRJ u Opatiji.

Kao i Dubrovnik, - Opatija, obzirom na svoje ogromno turističko značenje u prometu domaćih, ali posebno stranih turista na području sjevernog dijela našeg Jadrana, ima značajnu ulogu. Medjutim i pored te značajne činjenice dosadašnje iskustvo, od Oslobođenja do danas, pokazuje, da se na kulturno-umjetničkoj i prosvjetnoj problematici, koju ja smatram vrlo značajnim političkim problemom obzirom na našu afirmaciju pred velikim i stalnim boravkom stranaca u Opatiji za vrijeme sezone (najmanje 6 mjeseci u godini), - nije učinilo mnogo. Pa i ono što je do danas učinjeno ne može nas zadovoljiti, jer ako pokušamo praviti uporedjenja izmedju Dubrovnika i Opatije, a to je potrebno obzirom na ogroman priliv stranaca i njihov stalan boravak baš u ova dva naša najznačajnija turistička središta, jasno je, da Dubrovnik po svojim historijskim, kulturnim, umjetničkim i arhitektonskim spomenicima, zatim po stalnim sezonskim kulturno-umjetničkim priredbama i festivalima visokog kvaliteta, muzejima itd. daje svakom strancu mogućnosti, da pregledavanjem spomenika kulture, historije, umjetnosti i arhitekture, pregledavanjem muzeja, sudjelovanjem u svim kulturno-umjetničkim i festivalskim priredbama po svom odlasku iz naše zemlje ponese duboke i značajne utiske o rasponu i značenju naše kulture , a to je istovremeno ne samo kulturno-umjetnička , nego još više i ogromna politička afirmacija naše zemlje u međunarodnom svijetu. Ovu smo činjenicu, medjutim, obzirom na Opatiju, smetnuli s uma, ne zato, što se za tu afirmaciju nisu mogle stvoriti mogućnosti, nego možda je u pitanju više nehaj bez obzira, što Opatija po svojoj historiji, kao i ostalim kulturnim i političkim uslovima razvitka ne može biti stavljena u isti odnos s Dubrovnikom. Ali baš obzirom na nemilu prošlost, koju su proživljavali naši krajevi sjevernog Jadrana za vrijeme talijanske okupacije, nastojanja na nacionalnom, političkom i kulturnom, kao i ekonomskom planu našeg zapadnog susjeda, da za vrijeme svoje okupacije što više izbriše s lica zemlje ono, što bi ma u čemu davalo naš nacionalni, kulturni i historijski karakter ovih naših zemalja i ljudi, mora nas ponukati, da danas , kada ovi naši krajevi nakon oslobodjenja u našoj lijepoj socijalističkoj zajednici napreduju i uživaju svoju slobodu, i na kulturno-umjetničkom i prosvjetnom polju snažnije zahvatimo tamo, gdje smatramo, da će to značiti i našu političku afirmaciju van granica naše zemlje. Po mom shvatanju tu ulogu treba da odigra u izvjesnom smislu Opatija, kao stalno turističko središte na ovom dijelu našeg Jadrana i kao stalno stjecište i stalno mjesto boravka ogromnog broja stranaca.

Konkretno: kada danas stranc dodje u Opatiju, gdje on proboravi od 15 - 30 dana osim kupanja , uživanja u ljepotama prirode i jedrenja po moru (ne uzimajući u obzir komfor) i povremenog njegovog prisustvovanja ponekoj povremenoj kulturno-umjetničkoj priredbi, mi mu u sadašnjim prilikama nismo ništa naročito pružili, a samim tim stranc je otišao iz Opatije, istina s ugodno sprovede-

nim danima odmora i nešto lijepih uspomena, ali o tome, da je istovremeno nakon odlaska sa svog odmora iz naše zemlje ponio niz utisaka s kulturno-umjetničkog plana, ne možemo za sada govoriti. To je činjenica o kojoj moramo voditi računa, a istovremeno imati na umu, da je time izostala i ona politička afirmacija naše zemlje van naših granica za kojom mi ipak težimo, kada strancu omogućujemo, da se u našoj lijepoj zemlji smjesti, da obidje i pregleda naša postignuća na svim poljima naše socijalističke stvaralačke djelatnosti.

Da i Opatija uz Dubrovnik, istina u manjoj mjeri, može pružiti barem u nekom smislu dio naše opće jugoslavenske kulture i umjetnosti, koja će putem stalnog susreta stranaca s tom našom kulturom i umjetnošću zračiti van naših granica slobodan sam u ovom elaboratu iznijeti ovaj konkretan prijedlog, koji se zapravo odnosi na potrebu otvaranja Etnografskog muzeja FNRJ u Opatiji.

1. U razgovorima vodjenim s predsjednikom gradske općine Opatija drugom Gotićem doznao sam, da je općina najspremnija da se počam od 1.I.1956. u godišnjem budžetu osiguraju materijalna sredstva za jedan "zavičajni" muzej s najmanje 2 stručna lica i dva pomoćna službenika. Isto tako da općina raspolaže zgradom, koju bi ispraznila za potrebe muzeja.

2. Međutim, smatram, da bi stvaranje zavičajnog muzeja u Opatiji imalo premalen kulturno-umjetnički i prosvjetni okvir zbog činjenice, da u neposrednoj blizini Opatije postoji već za čitavo to područje Narodni muzej Rijeka.

Dakle, moja zamisao ide jednim drugim smjerom. Naime, držim, da bi u Opatiji trebalo omogućiti otvaranje Etnografskog muzeja FNRJ, t.j. jednog reprezentativnog muzeja u kojem bi svaka naša Republika imala svoje prostorije. Konkretno muzejsko odjeljenje NR Makedonije imalo bi svoju (ili svoje) prostoriju gdje bi se mogla prikazati čitava kulturno-umjetnička djelatnost na području te republike (domaći obrt, kuće, ognjišta, ukrasni i odjevni predmeti itd.) Mislim, isto tako i za ostale republike čime bi ovako reprezentativno opremljena i uredjena ustanova (Etnografski muzej FNRJ) impresivno omogućila svakom strancu da za vrijeme svog boravka u Opatiji i ne putujući po svim našim republikama u detalje upozna kulturna i umjetnička dostignuća svih naših naroda.

I materijalna baza za ovo ostvarenje nije neostrariva, ako bi se ovim pitanjem zainteresirale sve naše Republike, koje bi, u što vjerujem, bile voljne svaka iz svojih republičkih sredstava žrtvovati određene godišnje materijalne (financijske) iznose za jedinstveno rukovodjenje i održavanje, pa i proširivanje ovako reprezentativne kulturne ustanove. Ovo bi se moglo, radi jedinstvenosti, urediti određenim godišnjim svotama općini Opatija na ime stavke "Etnografski muzej" Opatija, dok bi sama gradska općina Opatija trebala preuzeti na sebe personalne rashode i one, koji bi se eventualno odnosili na održavanje i proširivanje muzejske zgrade.

3. Radi ostvarenja ove zamisli bilo bi već sada potrebno odrediti jedno lice, koje bi na sebe preuzelo prve organizacione radove oko ostvarenja ove zamisli: stupanje u vezu s pojedinim Nar. republikama, o njihovim planovima i mogućnostima u vezi s tim, eventualnim prijedlozima, uređenje muzejskih prostorija, pitanje ostalog osoblja i sva ostala organizaciona pitanja u vezi s ovim. Svakako da bi lični kontakt bio najsretnije rješenje, pa u vezi s tim predlažem, u koliko ova moja zamisao ima mogućnosti ostvarenja, da me se pozove ili da se od mene zatraže dalja detaljna obrazloženja.

4. Ligično je, da ovako zamišljenu i jedinstvenu kulturnu ustanovu, koja bi ujedno trebala biti kulturno i umjetnički naš obraz prema vani u materijalnom pogledu nije moguće ostvariti na području Opatije iz sredstava opatijske općine, ali, ako se ima u vidu opće jugoslavenski karakter ove ustanove i zajednički prinosi cijele zajednice odnosno svih Republika, razumljivo je, da ovaj plan nije ostvariv . Pred nama bi bila samo jedna godina organizacionog rada, a u najsretnijem slučaju i manje, pa bi Opatija mogla iduću turističku sezonu dočekati s jednom značajnom ne samo kulturnom, nego i političkom manifestacijom, koja ne bi imala uski, zavičajni niti samo republički, nego opće jugoslavenski karakter.

Moguće će se smatrati, da je plan ovdje iznijet odviše idealno zamišljen obzirom na već postojeću mrežu naših muzeja. Ali odmah ističem konkretan primjer. Rijeka npr. ima lijepi Narodni muzej, ali treba imati na umu, da je Rijeka samo tranzitna stanica u našem prometu stranaca i statistički taj muzej stranci vrlo malo ili nikako ne posjećuju, jer Rijeka nije mjesto njihovog zadržavanja. To vrijedi i za ostala naša mjesta, ali zato kao što je Dubrovnik u gore istaknutom pogledu jedna vidno istaknuta točka, tako treba stvoriti uslove i u manjoj mjeri za Opatiju, a u dogledno vrijeme poraditi i na ostvarenju ostalih kulturno- umjetničkih i festivalskih kvalitetnih priredbi.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

(Prof. Pavle Franjković),v.r.